

Křetínský a spol. bojují o devítimiliardový byznys s odpadem

-TEXT- DAVID KLIMES

Bez velké pozornosti veřejnosti se nyní bojuje o jeden z největších byznysů v České republice – zhruba devítimiliardový trh s komunálním odpadem. Ministerstvo životního prostředí potřebuje prosadit novelu zákona o odpadech, aby se zvýšily poplatky za skládkování a Česko se ze skládkařské velmoci změnilo ve stát, který umí odpad efektivně znovu zpracovávat.

Na druhé straně pomyslného bitevního pole stojí sdružení měst a obcí, které se bojí neúměrného zvýšení nákladů za zpracování odpadu. Toho se obávají i „odpadové“ firmy, jako jsou AVE Daniela Křetínského, FCC, Marius Pedersen či Rumpold.

Aktuální kompromis se nyní podle informací Ekonomu rýsuje na ministerstvu v takové podobě, že konec skládkování a nahrazení spalováním a recyklací se odsune z původně stanoveného roku 2024 na rok 2030, ale skládkovací poplatky vzrostou.

K vyjednávání je ale stále spousta detailů. A každý z nich má pro odpadové firmy hodnotu stamilionů.

Podruhé a lépe

To, co se nyní dohaduje, mělo být podle představ ministra životního prostředí Richarda Brabce hotové už v roce 2016. Když nastoupil do úřadu, rozhodl se pro navýšení poplatku za ukládání odpadu na skládky. Ten se v roce 2005 zvedl na 300

korun za tunu odpadu, v roce 2007 na 400 korun, v roce 2009 na 500 korun, ale od té doby stagnoval. I proto je Česko vedle Bulharska či Chorvatska stále skládkami posetá krajina.

To je mimo jiné v rozporu s dohodami členských států Evropské unie. Vláda slíbila, že v roce 2035 se bude i v Česku minimálně 65 procent odpadu recyklovat, maximálně 10 procent skládkovat a 25 procent může jít do spaloven. Nyní však Češi třídí jen 38 procent odpadu, a to ještě ne vše lze recyklovat.

Brabec tehdy sebevědomě prohlásil, že skládky jsou „relikt minulého století“. Do roku 2023 měl poplatek z pětistovky za tunu vzrůst na 1850 korun. Letos to mělo podle tehdejších tabulek být už 1150 korun.

Ale vzhledem k tomu, že se stále vybírá pětistovka, je jasné, že plán nevyšel. Podle informací Ekonomu jde Brabec nyní na celou věc už s větší diplomacií. Před lety se proti němu spojily odpadové firmy se zástupci

měst, kteří se báli příliš velkých výdajů za svoz odpadu, jež by museli promítnout do poplatků za popelnice. Nyní však chce mít ministerstvo města na své straně.

A Svaz měst a obcí skutečně už není vůči plánům na zvýšení skládkovacího poplatku tak negativní. „Již při prvním předložení nového zákona o odpadech v roce 2016 jsme uplatnili řadu zásadních připomínek,“ říká Alexandra Kocková ze Svazu měst a obcí, nyní je však už prý čas naplnit evropské závazky: „Odklon části odpadů mimo skládky je jasně dán evropskou legislativou a je dostatečnou motivací pro hledání jiných způsobů nakládání s odpady.“

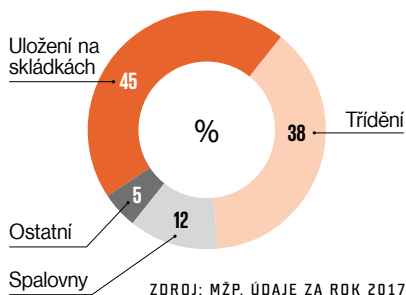
Pro obce je důležité, aby dostaly slevu ze skládkovacího poplatku, pokud budou vzorně třídít. „Tento princip by měl být více posílen. Obec plní celkovou kvótu třídění plastu, papíru, skla, kovu a bioodpadu nad 50 procent celkového komunálního odpadu bude moci požádat o částečnou vratku poplatku,“ říká Kocková.

Pokud se časový limit odsune na rok 2030 a vzorné obce dostanou požadované slevy, pak by se už rebelie proti navýšení poplatku až na konečných 1850 korun neměla u samosprávy opakovat.

Skládkaři se smířili

Jinak vypadá bitevní pole u odpadových firem. Zastřešující organizací je Česká asociace odpadového

Kde končí komunální odpad

hospodářství, kde se potkávají velcí hráči, jako je právě Křetínského AVE, rakouská FCC či dánská firma Marius Pedersen, ale třeba také OZO Ostrava, jež vlastní statutární město.

Podle výkonného ředitele asociace Petra Havelky firmy „jednoznačně podporují“ evropské závazky, aby na skládkách končila v roce 2035 jen desetina odpadu, ale razantní zvyšování poplatků odmítají. „Máme spočítáno, že k tomu není třeba nijak zásadní navýšení poplatku. Klíčové je však to, aby obce a města byly motivovány k co největší míře třídění,“ říká Havelka.

Podle něj je rozumná například slovenská norma: „V této novele obce, které budou třídit jen do 10 procent, budou mít v roce 2030 poplatek v nejvyšší výši, cca 1150 korun za tunu. Obce, které budou třídit více než 60 procent, stát netrestá, ale naopak jim poplatek za zbylou část již špatně využitelného zbytkového odpadu podstatně sníží.“

Podle informací Ekonomu ale asi už zůstane u původního českého ministerského záměru, protože koalice ministerstva a zástupců měst dospěla k dohodě. Odpadové firmy navíc nejsou jednotnou frontou. Každý z členů je jinak velký a umí něco trochu jiného.

Širší portfolio služeb, které nejsou zaměřené jen na skládky, má právě třeba Křetínského AVE, a tak patří mezi ty smírnější firmy k ministerskému návrhu na prudké navyšování skládkovacího poplatku. „Navrhovaný vývoj považujeme za rozumný kompromis, který napomůže plnění cílů odpadového hospodářství v Česku,“ říká k ministerské novele tisková mluvčí AVE Pavla Ivácková.

Tentokrát by tedy Brabec neměl mít s prosazením novely už problém.

Největší „popeláři“ na trhu

▶ AVE CZ

Firmu ovládá Daniel Křetínský, který v roce 2013 od rakouské Energie AG odkoupil její „odpadové“ firmy ve střední a východní Evropě. AVE CZ sváží pětinu komunálního odpadu v republice, obsluhuje dva miliony lidí, provozuje osm skládek.

▶ FCC

Dříve A.S.A, je ovládána mateřskou rakouskou firmou. Obsluhuje 1,2 milionu lidí, má dvanáct skládek. Vedle svozu odpadů je aktivní v oblasti sanací.

▶ Marius Pedersen

Dánská firma, která na český trh vstoupila už v roce 1990. Postupně k odpadovému hospodářství přidala i údržbu komunikací a zeleně.

▶ Rumpold

Dcera rakouské stejnojmenné firmy se v roce 2006 spojila se Saubermacher AG. Vedle skládek firmy likviduje i elektroodpad či vyrábí tuhá paliva.

▶ Dalšími významnými hráči jsou například ostravská městská firma **OZO Ostrava**, pražský **Komwag** či **Compag CZ**. Na trh moderních spaloven se ale tlačí i vlivní hráči jako **EPH** či **ČEZ**.

Kdo se pustí do spaloven?

I když se podaří protlačit navýšení skládkovacího poplatku, přerýsování devítimiliardového trhu s odpady tím ještě nekončí. Existují různé představy, jak by měly být ekologické cíle naplněny. Někdo vidí větší šanci v lepším třídění, jiný ve výstavbě recyklačních zařízení a jiný v moderních spalovnách, které přeměňují odpad na energii.

Jen několik spaloven nyní umí odpad nejen spálit, ale i přeměnit na energii. Jsou to především závody v Praze-Malešicích, Brně, Liberci a Plzni-Chotkově. Ty spálí přes deset procent komunálního odpadu, ale podle evropských norem by to mohlo být i více.

Jenže do stavby nových spaloven se nikomu nyní moc nechce. „Je potřeba nastavit podnikatelské prostředí v Česku tak, aby bylo možné nějaké změny vůbec realizovat. Výstavba nového recyklačního zařízení či spalovny je v současné době velmi komplikovaná. Překážkou jsou například dlouhé termíny pro získání povolení k projektu či odpor občanských sdružení,“ říká Ivácková.

Zájem o jejich výstavbu by mohl mít holding EPH (opět Daniel Křetínský), polostátní ČEZ či město Cheb. Všichni ale čekají na to, jak budou vypadat státní pobídky.

A do této složité hry vstupují opět skládkaři, kteří by si chtěli nechat část byznysu a moderní spalovny nevidí rádi. „Evropská unie ve svých dokumentech vyzývá, aby státy přijaly dostatečná opatření k tomu, aby odpady odkloněné ze skládek nekončily například v kapacitách nových spaloven, ale na vyšších příčkách odpadové hierarchie,“ upozorňuje Havelka.

Jeho recept je daňové zvýhodnění recyklovaných výrobků, snížení zdánění práce v recyklačním průmyslu a takzvané zelené zakázky, tedy závazek státu, aby ve veřejných zakázkách preferoval z určitého procenta recyklované výrobky.

Do roku 2035 se tedy zdá být dost času, ale právě nyní se rozhoduje o tom, jak bude vypadat cesta, po které Česko do bezskládkové doby dojde. Jen zvyšování skládkovacího poplatku nestačí. Vedle toho je třeba podpořit lepší třídění a rozeběhnout naplno to, čemu se nyní říká cirkulární ekonomika, tedy posílat odpady opět do dalšího života. A konkrétně v českém odpadovém byznysu to pak znamená nové přerozdělení devítimiliardového trhu.